

PROVISORS VE PRAEMUNIRE YASALARI ÇERÇEVESİNDE TAHT VE PAPALIK İLİŞKİLERİ*

Araştırma Makalesi / Research Article

Ülgen, P. & Özer, G. (2020). Provisors ve Praemunire Yasaları Çerçevesinde Taht ve Papalık İlişkileri. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(2), 331-342.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.890858>

Geliş Tarihi: 04.03.2021

Kabul Tarihi: 14.03.2021

E-ISSN: 2149-3871

Prof. Dr. Pınar ÜLGEN
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü
ulgenpinar@gmail.com
ORCID No: 0000-0002- 1587-657X

Gülner ÖZER
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
gulnursen17@hotmail.com
ORCID No: 0000-0002-6076-6994

ÖZ

Orta Çağ'da Avrupa'da genel itibarıyla krallık ve kilise arasında rekabet ve çatışma sahnelerine çokça rastlanmaktadır. Dolayısıyla aynı durum, Orta Çağ İngiltere'sinde de görülmektedir. Çünkü Kilise, hukuken Papalığa bağlı olan bir kurumdur. Krallar ve Papalar, İngiliz din adamlarının sadakat ile bağlılıklarını sundukları efendileri idiler. Bunun yanı sıra din adamları ve dini kurumlar da Orta Çağ İngiltere'sindeki ekonomik hayatta çok etkin bir yere sahiplerdi. Yasalar konusunda da geniş yetkilere sahip olan Kilisenin üstünlük iddiaları bir çatışma sürecinin yaşanmasına neden olmuştur. Bunların en önemlileri ise krallık ve papalık arasındaki ilişkilerde bir dönüm noktası niteliğinde olan 1351 yılında yayınlanan *Provisors Yasası* ve 1353 yıllarında çıkarılan *Praemunire Yasalarıdır*. Bu yasalar ile on üçüncü yüzyılın başlarından beri İngiltere'de büyüyen anti-papalık duygusu belirginleşmiş ve hatta bölge yasalarında kalıcı hale gelmiştir. Bu çalışmada da Krallık ve Kilise arasındaki güç çatışması, bu yasalar çerçevesinde değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Orta Çağ, İngiltere, Provisors Yasası, Papalık, Praemunire Yasası.

THE THRONE AND PAPAL RELATIONS IN THE FRAMEWORK OF THE STATUTE OF PROVISOORS AND PRAEMUNIRE LAWS

ABSTRACT

In the Middle Ages, the kingdom and the scene of rivalry and conflict with each other are frequently encountered. Therefore, the same situation is seen in the Middle Ages England. Because the Church was an institution legally attached to the Papacy. Kings and Popes were lords to whom the British clergy offered their loyalty and allegiance. In addition, his men and religious institutions were influential in economic life in medieval England. The claims of the Church, which has broad authority over the laws, caused it to be lived in a conflict zone. The most important to begin with are the Provisors Law in 1351 and the Praemunire laws enacted in 1353, which were a turning point in the relations between the kingdom and the papacy. With these laws, the anti-papacy feeling of enlargement has become evident since the beginning of the third century and has made itself permanent in the laws of the region. In this market, the power conflict between the Kingdom and the Church will be studied to be evaluated within the framework of these laws.

Keywords: Middle Age, England, The Statute of Provisors, Papacy, The Statute of Praemunire.

* Bu çalışma 13-15 Mart 2020 tarihinde Tokat'ta gerçekleştirilen "İksad 5.Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi"nde sözlü bildiri olarak sunulmuş olup geliştirilerek yeniden düzenlenmiştir.

1. GİRİŞ

İngiltere tarihinde taht ve kilise arasındaki ilişkide aslında 1351 tarihli *Provisors Yasası (Vekilharç)*, tek başına bir dönüm noktası değildir. Ancak 1353 tarihinde çıkarılan *Praemunire Yasası* ile birlikte İngiltere'nin Papalık ile ilişkisinde belirleyici bir rol oynamıştır. *Provisors ve Praemunire Yasaları*, “İngiltere'nin iç işlerine karşı Papalık müdahalesine ciddi ve kalıcı bir darbe vuran” eylemler olarak ön plana çıkmışlardır. (Davies,1953: 116)

Peki bu yasaların ortaya çıkmasına neler ya da hangi koşullar zemin hazırlamıştı? gibi soruların cevapları, Orta Çağ İngiltere'sinde taht ve kilise arasındaki ilişkinin geçmişinde gizlidir. Çünkü bu cevaplar, dönemin işleyişini yansıtmaları açısından önemlidir. Geriye gidecek olursak On birinci yüzyılda Batı Avrupa'da birçok devletin monarşi ile yönetildiği dönemde İngiltere'de Canterbury Başpiskoposu önderliğinde bir grup ruhban üyesi, yeni kralı seçmiş ve başpiskopos, daha sonra yeni Kral'ın taç giyme törenine başkanlık etmiştir. Kral'ın bu dönemdeki gücü ve otoritesi, mutlakti. Halk, yetkisini Tanrı'dan aldığına inanılan Kral'a bağlılık yemini ederdi. Ancak bu bağlılık, sınırsız değildi. Kral'ın gücü, ekonomik sistem tarafından sınırlandırılmıştı. Hatta bunun on ikinci yüzyıl İngiltere'sindeki feodal sistemden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Çünkü kral, yiyecek, asker gibi ihtiyaçların yanı sıra para için bile lordlarına bağlı sayılırdı. Bu da lordlara belirli ölçüde bir özerklik tanımaktaydı. Ayrıca merkezi bir adalet sistemi yoktu. Başlangıçta kilise ve devlet arasında ilişkiler iyi olmasına rağmen, dini yargının kapsamından dolayı, lordların bu özerklik durumu, ilerleyen zaman içerisinde büyük çatışmalara yol açmıştı. (Jason, 1997: 339-341)

Bu konuda ilk çatışma, 1072 yılında Kral I.William'ın İngiltere'nin hukuk sistemini değiştiren emri[†] vermesiyle başlamıştır. Bundan sonra “Tanrı'nın işi, Sezar'ın işinden” ayrılmış ve her iş için farklı mahkemeler kurulmuştur. (Swanson,1989:140) Bu emir, kilise ve taht arasındaki mücadelenin de başlangıcını oluşturmaktadır.

1154 yılına gelindiğinde ise İngiliz tahtında II. Henry'yi görüyoruz. II. Henry de diğerleri gibi Papalık ile sorun yaşamaktaydı. Kilise'nin devlet üzerindeki etkisini kırmak için kendi şansölyesini Canterbury Başpiskoposluğu'na atadı. Ancak bu başka bir kırılmanın yaşanmasına neden oldu. II. Henry, sadık hizmetkârının enerjisinin ve kararlılığının Kilise ile olan ilişkilerindeki bazı zor sorunları çözmesine yardımcı olacağını umuyordu. Ancak dini mahkemelerin, ceza davaları söz konusu olsa bile tüm din adamları ve tüm Kilise toprakları üzerinde ayrıcalıklı yargı yetkisine sahip olmasından rahatsız olmuştu. (Blockmans and Hoppenbrouwers, 2014: 175)

Thomas Becket şansölye seçildiğinde yeni efendisine istisnasız hizmet ettiği gibi, başpiskopos konumundayken de kendini bütün kalbiyle Kilise'nin özgürlüklerini savunmaya adanmıştı. Modern biyografi yazarlarından Frank Barlow'a göre Becket, bu konuda “tipik bir sonradan görme” gibi davranmıştı ve edindiği bağımsız ve güçlü pozisyondan en iyi şekilde yararlanmaya çalışmıştı. Din adamlarına ilişkin laik yargılara karşı direnmişti. Başpiskopos olarak şansölye iken savunduğu kraliyet toprak vergisine karşı çıkmıştı. Hatta diğer piskoposlardan tam bir itaat talep etti. Ancak bazıları ondan daha iyi ilahiyatçılar olduğundan ve açgözlülüğü yüzünden Thomas Becket, birkaç ay içinde kendisini hem İngiliz kilisesi hem de kral ile çatışma içerisinde buldu. (Blockmans and Hoppenbrouwers, 2014: 176)

Kral, Becket'in bu başkaldırılarına karşı 1164 yılında kraliyet yetkisini din adamlarının ve kilisenin yetkisinin üzerinde tutmak için *Clarendon Anayasaları*[‡] yayınladı. (Kirchner,1960:194) Bu yasanın en dikkat çeken yanı ise din adamlarının gücünü azaltarak tacın gücünü arttırdığı sekizinci maddesidir. Bu maddeye göre: “Temyiz ile ilgili konularda piskoposun başpiskoposa kadar gidilebilir. Eğer başpiskopos, adaleti sağlama konusunda başarısız olursa, onlar, sonuçta krala onun emriyle ihtilafın emriyle Başpiskopos mahkemesine sona erdirilebilmesi için gidilmesi gerekir; ancak Kralın rızası olmadan daha ileriye gidilmemelidir.” (Ülgen, 2019:305)

*Papanın bir toprak sahibinin mülküne ait haklarını geçici olarak askıya alıp kendisinin birisini yetkili olarak atama hakkı vardır. Böylece Papa vekili aracılığı ile mülkün gelirlerini toplayabilirdi. Papa yetkisi ile atanıp vekalet eden bu kişilere de “provisor” denmektedir. (Black, 2017: 177)

† I.William'ın emrine detaylı bakınız: (Reppy, 1954)

‡ Clarendon Yasaları detaylı bakınız: (Henderson,1896:11-16)

Aslında meslekten olmayanlar ve din adamları arasında kiliselerin takdimiyle ilgili bir anlaşmazlık çıkarsa, bu konu kralın mahkemesinde çözülecekti. Bir İngiliz kanonistin belirttiği gibi, yüzyıllarca devam eden yargılama yoluyla geliştirilmiş olan bu durum, eylemden çok anlayışla daha alakalı idi. (Cheyette, 1963:299)

Becket, Clarendon yasalarına karşı, özellikle de Kilise'nin haklarına saldıran maddelerine karşı bir boykot ilan etti. Sekiz kişiyi kraliyet zulmünü iletirmek ve Canterbury Kilisesi'ne ait mülkleri satın almakla suçladığı için aforoz etti. Bütün bu çatışmanın sonucunda Thomas Becket öldürüldü. Nihayetinde Kral, Becket'in ölümünün sorumlusu olduğunu kabul etti ve Kilise için dezavantajlı olan bu yasaları geri çekmek zorunda kaldı. (Blockmans and Hoppenbrouwers, 2014: 176)

On üçüncü yüzyıla gelindiğinde ise *Provisors ve Praemunire Yasaları*, İngiltere'de büyüyen anti-papalık duygusunu belirginleştirmiş ve kendilerini bölge yasalarında kalıcı hale getirmişlerdir. (Davies, 1953: 116)

İngiltere Kutsal Kilisesi, Piskoposluk toprağına kurulmuş olmasına rağmen İngiltere Krallığı içerisinde ataları, baronları ve diğer soyluları tarafından kendilerini bilgilendirmek, hayır işlerini yapmak için kiliselerin kurulduğu yerlerde büyük bir değere sahip Advowsonlarda* olduğu gibi bazı mülkler ve gelirler kutsal kilisenin piskoposlarına ve diğer görevlilerine tahsis edilmiştir. Ancak zamanla Papa'nın bu yetkileri İngiltere'de yaşamayan kişilere vermeye başlaması, Kral'ın yetkisini kullanmasına neden olmuştur. (Great Britain, 1963a: 316-317)

On dördüncü yüzyıl, bu çözülmemiş sorunu miras almıştır; ancak bu şekilde bırakmamıştır. Kraliyet çıkarları da buraya dahil edilmiştir. Çoğu Orta Çağ hükümdarı gibi, İngiltere kralları da genel olarak yaygın haklarının kapsamı hakkında yetersiz bilgilendirildiler. Bu duruma çare bulunmaya çalışıldı; ancak tam anlamıyla başarılı olunamadı. Böylece Papa gibi kral da kendisine düşen tüm haklarını kullanıp kullanmama konusunda asla tam olarak emin olamadı. (Cheyette, 1963: 312)

Haklarla ilgili şüphe konusunda örnek olarak Shropshire'daki Hodenet Kilisesi'nin Papalık danışmanı olan Heth Nicholas verilebilir. Davasını Roma'ya temyiz ettikten sonra, kral onun tutuklanmasını ve Şubat 1349'da Konsey huzuruna çıkarılmasını emretti; sonra serbest bırakıldı. Ardından yurt dışına kaçtı, 1354'te geri döndü ve üç yıl hapis yattı. Sonunda 1357'de kral, kilisedeki mülkünü onayladı; Heth, 200 pound daha ödedi ve sonunda rakiplerini Kilise mahkemelerinde yağmalamak için dava etmesine izin verildi. (Graves, 1929: 72-73)

Dolayısıyla karmaşık bir durum ortaya çıkmıştı. On dördüncü yüzyıl Avrupa'sında Papalık hükümlerinin fazlalığı hem din adamlarını hem de kralları kendi arzularını güvence altına almaya teşvik eder hale gelmişti. Ve Papalık hükümler sistemi tamamen yasal olduğundan (ve muhtemelen de çağın tasarlayabileceği en etkili sistemi olduğu için) ve kullanım ile suiistimal arasındaki çizgi, uzunca bir süre aynı kalmıştır. (Cheyette, 1963:295-296)

İngiltere Kilise hukukuna göre Piskopos'un istediği kişiyi bu dini ve gelir sağlayan bir pozisyona papaz olarak atamak ya da aday gösterme hakkı, her zaman önemli çatışmalara neden olmuştur. Kilise ve krallık, on ikinci yüzyıl boyunca bu temel yapı için savaştı. Yaklaşık iki yüzyıl daha süren aralıklı çatışmaların ardından III. Edward, Kara Ölüm' den sonra piskoposlarıyla çalışarak yeni korunma mekanizmaları geliştirdi. (Palmer, 2002:17) Çünkü Papalık hükümleri, sadece papanın kralla değil aynı zamanda kral ve papanın piskoposlar ve ruhban sınıfıyla olan ilişkilerinin belirlenmesine yardımcı olmak ve böylece geç Orta Çağ kilisesinin karakterini etkilemesi açısından hayati önem taşımaktadır. (Mckisack,1959:272)

*“İngiliz hukukunda, bir kilisenin veya dini menfaatin himayesi hakkı, bir kiliseye veya başka bir menfaat için bir din adamının aday gösterilmesiyle kullanılan bir hak.” (Sloane, 1907:169; Smith, 2000)

Krallık, *Provisors* yasasından önce “quare impedit*, quare incumbavit† ve quare non admisit‡” gibi yazılı emirleri Papalık danışmanlarına karşı kullanmıştı. Provisors Yasası da öncelleri gibi, İngiliz maaşlı papazlık makamlarında Papalık hükmünden ve yabancı din adamlarının bu makamlara getirilmesinden kaynaklanan sorunları düzeltmeyi amaçlamaktaydı. (Ellis, 1930:112) Çünkü krallık ve kilise arasındaki bu gerginlik, mali taleplerin de artmasına sebep olmuştu. Hatta Papa, yaklaşık 300 kilise makamının yine kendi seçtiği yetkililer için ayrılması gerektiğini bile ilan etmişti. (McGoldrick, 2002:450) Sonuçta Papa, kendi müdahaleleri ile İngiltere’de kilisenin yerleşik düzenini bozmuş, kardinallere ve ikamet etmeyen veya edemeyen diğer yabancılara da maaşlı papazlık makamlarını vermişti. (Sloane, 1913: 516)

Ramsay’e göre Provisors Yasası ile İngiliz Kilise tarihinde çifte bir dönem yaşanmaya başlamıştı. Bu durum hem Roma ile bozulmanın başlangıcına hem de piskoposların kapitüller seçiminin pratik sonuna işaret etmektedir. (Ramsay, 1913: 375) Bu durumda Praemunire Yasası’nın yeniden incelenmesi, öneminin politik olmaktan ziyade yasal olduğunu ve yabancı bir mahkemede kraliyet bilinci meselelerine dava açanlar için yeni cezaların ilan edildiğini göstermektedir. (Davies, 1953: 116-117)

Provisors Yasası’nda Papalık ile yaşanan sorunlarda şikâyetleri ve sorunları çözmek için şu maddeler yer almaktadır:

- (i) Piskoposluk seçimleri ve diğer tüm seçmeli makamlar bundan böyle özgür olacaktı;
- (ii) Yerleşik olanların ve büro sahiplerinin, karşılaştırma ve aday gösterilme(atama) haklarını özgürce kullanacakları;
- (iii) Bu hakların altı ay içinde kullanılmaması durumunda, aday gösterme(atama) işlemi krala geçecekti;
- (iv) Nihayetinde bu yasa, Papalık hükümlerine başvurarak kanonik düzeni bozmaya çalışan tüm kişilere ceza verecekti. Papalık danışmanları, dava vekilleri, uygulayıcıları ve noterleri ile birlikte suçlarını itiraf etmek için kralın mahkemesine getirileceklerdi; kral ve mağdur tarafı tatmin edinceye kadar da kefaletle dahi serbest bırakılmayacaklardı. Serbest bırakılmadan önce sadece gelecekte de bu tür suçları işlemeyeceklerine dair güvence de vereceklerdi. (Davies, 1953: 117)

Anlaşılabacağı üzere Provisors Yasası ile piskoposların ve Kilise’nin diğer ileri gelenlerinin özgür seçimlerinin korunması amaçlanmaktaydı.

Yasanın altında yatan ilkeler ve temel hükümler, bunlardan oluşmaktaydı. Provisors Yasası’nın, VIII. Henry’nin§ hükümdarlığında Roma ile ayrılığa yol açan bir öneme sahip olduğuna yönelik iddialar da bulunmaktadır. Ancak bu iddialar, bazı açılardan eleştiriye maruz kalmışlardır. (Davies, 1953: 117) İlk eleştiri, yasanın resmen ilan edilmemesinden dolayı Papalık yönetiminin bu yasaı resmi olarak tanımamasına yönelik idi. (Haller,1903: 424) Bu yasalar, kesinlikle yerine getirilmiş olsaydı, İngiltere’deki Papalık otoritesi ağır bir şekilde sınırlandırılmış olacaktı. Ancak Papalığın yükselişi, on dördüncü yüzyılda herhangi bir yasa ile ortadan kaldırılamayacak kadar sağlamdı. (Tout,1905:378)

Ayrıca III. Edward, 1327 yılında tahtta başarılı olduğunda maaşlı papazlık makamlarının atama işlemlerini düzeltmiştir. Hatta hem Papalığın hem de tahtın memnuniyetlerini, yasal kurallarını ve haklarını korumak ve de bunları uygulamak için yasal bir prosedür oluşturmuştur. Ancak bu yasa, ilke olarak 1307 yılında I. Edward döneminde *Carlisle* Parlamentosunda öne sürülen önerileri tekrarladığı yönündeki iddialardan dolayı eleştirilmiştir. (Davies, 1953: 119)

* “İngiliz hukukunda bir tımar bölgesini satın alan kişi için kilise hükümsüz kaldığında bir kilise görevlisi önererek birini papaz olarak aday gösterme hakkını yasal olarak sunan emir.” (Nicholson,1809:23)

†“ Quare incumbavit’in emirleri, bir piskoposa neden yasal görevliyi takdimden engellediğini yanıtlamak için kralın mahkemelerine çağırır. Piskopos, yasal görevliyi altı ay içinde tayin etmezse aday gösterme hakkına sahiptir.” (Viner, 1793:127)

‡ “Kral, mahkemesi tarafından atanan kişinin lehine karar verdikten sonra, krallığa atanan tacı kabul etmeyen bir piskoposu dava etmek için bu emirleri kullanırdı.” (Viner, 1793: 130.)

§ “VIII. Henry, En çok Katolik Kilisesi’nden kopması ve Batı Hıristiyan aleminde belirleyici bir an olan İngiltere Kilisesi’nin veya Anglikan Kilisesi’nin temelini atmasıyla ünlüdür.” (Flinn, 2007: 345)

Edward, karşılığında, kralın din adamlarıyla barış içinde olduğunu ilan etmek için Roma mahkemesine elçiler göndermiş ve tüm krallığı için adalet oluşturmak istemiştir. (Luard, 1866: 365)

İngiliz hukuk tarihçisi William Holdsworth'a göre *Provisors ve Praemunire Yasaları* adlı seriyi başlatan *Carlisle Tüzüğü**'dür. Carlisle Tüzüğü sayesinde yabancı amirler tarafından dini evlere uygulanan vergileri ödemek için krallıktan para gönderilmesi yasaklanmıştır. Provisors ve Praemunire Yasaları ile efendilerin ve devletin yararına Papalık himayesinin kötüye kullanımı kontrol edilmeye çalışılmıştır. Provisors Yasası'nın amacı ise manevi efendileri Papa'ya karşı korumaktır. (Holdsworth, 1922: 586)

Tüm bu farklı bakış açıları içerisinde Roma, tek başına “radix omnium malorum (bütün kötülüğün temeli)” değildi. On dördüncü yüzyıldaki din adamlarının bazıları hiyerokratik teorinin daha aşırı versiyonlarını veya uygulamadaki kötüye kullanılmasını düşünmüş olsalar bile kazançları çok olan bir sisteme karşı isyan etmeye çok az meyilliydiler. (Cheyette, 1963: 296)

1351 tarihli Provisors Yasası, haklı menfaat sahiplerini yerinden eden veya çıkarmaya teşebbüs edenlerin derhal tutuklanmasını ve kovuşturulmasını emretmekteydi. Bu, sadece danışmanın kendisini değil, aynı zamanda “Savcılar, İcracıları ve Noterleri” de içeriyordu. (Great Britain, 1963a: 317-318)

The Statute of the Realm'de yer alan III. Edward'ın Provisors Yasası ile ilgili kısımlarında verilen bilgilere göre; suçtan hüküm giymiş olanlar, serbest bırakılmalarını sağlamak için kefalet veya rehin yardımı olmadan hapsedilmiş olacaktı. Cezaevinden tahliyeleri üç koşula bağlıydı. İlk olarak danışman sanık, krala bir ceza ödemek zorundaydı. Daha sonra yasa, beraat için maaşlı papazlık makamının haklı sahibinin rıza göstermesini gerekli kilmaktaydı. Son olarak, danışman gelecekte haklı bir hak sahibini yerinden etmeye çalışmayacağına dair yemin etmeli ve garanti vermek zorundaydı. Sanık bulunamamışsa, kral ile ilgili ilçedeki davalıya karşı yasadışı işlemler düzenleyebilir veya genel bir tutuklama yazısı verebilirdi. (Great Britain, 1963a: 317-318)

Bir sanığın suçlu bulunmasından sonra hapis cezasıyla derhal tutuklanmasını emreden Provisors Yasası'nın aksine, ilk Praemunire Yasası uyarınca sanığın mahkemeye çıkması konusunda uyarılması emredildi. (Martin, 2003: 42) Praemunire Yasaları, iki aylık bir uyarı verildikten sonra mahkemede görünmeyen tüm mallara, taşlılara, topraklara ve kiracılara el konulmasını zorunlu kılarak, kralın mahkemesinin yargı yetkisini, esas olarak Papalık danışmanlarına karşı korudu. (Great Britain, 1963a: 329; Martin, 2003: 43)

Dolayısıyla sanıklara mahkemeye gelmeleri ve suçlamalarına cevap vermeleri için altmış günlük bir süre verilmiştir. Bununla birlikte uyarıdan sonra ortaya çıkmaması durumunda, Provisors Yasası'nda izin verilenlerden daha sert cezalar verilirdi. Bu uyarı ile amaç sanıklara suçlandıkları suçlardan dolayı bilgi vermek ve onlara savunmaları için hazırlık yapmalarına izin vermektir. Praemunire Yasası sanıkların tanımını provisors ve koruyucularını da kapsayacak şekilde genişletti. Praemunire'nin belirttiği koruyucular, Provisors Yasası'nda yer almamaktadır. (Martin, 2003: 43)

Sanık, iki aydan sonra suçlamalara cevap verse bile mahkemeye gelmediği için hakkını kaybetmiş olacaktı. 1365'teki ikinci Praemunire Yasası, ilk Praemunire Yasası'nı Provisors Yasası ile birleştirdi.† Genel olarak devletin politikasını değiştirmede; ancak yasaları yineledi. 1365 yılı yasası, 1351 yılı Provisors Yasası'na sahip olduğu gibi Papalık danışmanı ve sürdürücülerinin derhal tutuklanmasını istedi. Uyarı yapılmaksızın tutuklandığı takdirde sanık sadece Provisors Yasası'nın cezasını alabilirdi: Yani hapis ve kefalet. (Great Britain, 1963a: 329; Martin, 2003: 4)

Birçok tarihçi, 1351 ve 1353 yılı yasalarının sadece ilan edildiğini ve ciddi bir yaptırım sağlayamadıklarını iddia ederler. Hatta “1351 ve 1353 yasaları ve elli yıl sonra yeniden yürürlüğe girmelerinin Papalığın kontrolsüz eylemine karşı bir engel oluşturduğunu; ancak kilisenin manevi güçlerine dokunmadığını” söylemektedirler. (Thompson, 1947:12) Yani hangi açıdan bakılırsa

* On yedinci yüzyıla gelindiğinde, İngiltere'deki hukukçular, 1307'de yürürlüğe giren Carlisle Tüzüğü'nün, sonraki tüm Provisors ve Praemunire Yasalarının türetildiği kanun olduğunu güvenle söylemişlerdir. Ancak, daha sonraki tarihsel önemine rağmen, Carlisle'de toplanan parlamento, bunu öncelikle ya papalık hükümlerinin kabulü ya da kral mahkemelerinin kararlarını iptal etme ile ilgili konuları tartışmak için yapmamıştı. Ayrıntılı bilgi için bkz. (Coke, 1671:583; Great Britain, 1963a: 150)

† Ayrıntılı bilgi için bkz. (Tait, 1914: 158-159; 313-314; Sayles, 1936:143-145)

bakılsın bu yasaların bir dönüm noktası olmadığı kabul gören görüşler arasındadır. Ama gerçek olan Kilise ile Kral arasındaki çatışmalardır.

Bunun yanı sıra Provisors Yasası incelendiğinde inisiyatifin kralda olduğunu dolayısıyla tüzüğün kasıtlı kraliyet politikasını yansıttığını ileri sürecek bir kanıt bulunmadığı anlaşılacaktır. Önceki yıllarda III. Edward, kendi himaye haklarını tamamen sağlamış ve koruyabilmişti. Piskoposların ve din evlerinin boşluğu vesilesiyle maaşlı papazlık makamlarına kraliyet tarafından atama uygulamasını gayretle uygulamıştı. İdari kayıtların yer aldığı “*Calendar of the Patent Rolls*” adlı eserde bu atamalara rastlamaktayız. Bunlardan bazıları Ely ve Chichester piskoposluklarındaki Haddenham* ve Selsey† kiliseleridir. Bu kraliyet atamalarından bazılarına Papalık danışmanları karşı çıkmıştır. (Davies, 1953: 119) Bir Lombard olan Malebayle’lı Baldrac, apostolik bir harmanlama ile Sutton’a bir başlık ileri sürerken; Henry de Harwedon buna örnek olarak Haddenham ve Dunham’ı iddia etti. Henry, çok kararlı bir adaydı ve sonuçta Dunham’ı ele geçirdi. (Davies, 1953: 120)

Öte yandan, 1351 yılı öncesindeki olaylara bakıldığında kralın siyasi servetinin Papalık hükümleri üzerinde etkisinin olmadığı unutulmamalıdır. Hiç şüphe yok ki, Yüzyıl Savaşı sırasındaki askeri ve diplomatik gelişmelerin seyri, III. Edward’ın Papalık ile ilişkilerini de etkilemişti. Kısa bir süre sonra Papalık ile Fransa’nın politikasının paralel olması ve Papa’nın sempatisinin Fransa kralına yönelmesi, III. Edward’ı Papalık danışmanlarına karşı katı tedbirler almaya yöneltti. (Davies, 1953: 122) III. Edward, Avignon’un Fransız yanlısı olmasından kuşkulanıyordu. Diğer nedenlerin yanı sıra bu şüphe, aslında Provisors (1351) ve Praemunire (1353) Yasaları ile İngiltere’deki Papalık gücünü sınırlama çalışmalarının bir nedeniydi. Bu eylemler, İngiltere’de piskopos olan kişinin daha iyi kontrol etmesine yardımcı olmuştu. Böylece hem yetkin ve hem de sadık bir piskopos yerleşmiş olacaktı. (Fritze, 2002a:111)

III. Edward’ın İngiliz piskoposluklarındaki Papalık danışmanlarıyla ilgili sistemi kullanma becerisi sayesinde uyumlu memurlar, İngiliz Kilisesi’ndeki büyük mevkileri doldurmuştur. Yine de hiyerarşi, tamamen III. Edward’ın adamları ile oluşmamıştır. Buna rağmen Kilise’deki etkili siyasi muhalefetin azalmasında kralın yüksek din adamlarının etkisi vardı. III. Edward, mevkidaşları arasında en çok Kilise’de iktidar sağlama konusunda başarılı olan isimdir. (Ormrod, 2011: 150)

Bazı açılardan Provisors ve Praemunire Yasaları, İngiltere’deki Papalık gücünü kısıtlama konusunda ne kadar eleştirilse de VIII. Henry’nin de önünün açılmasında da önem arz etmektedir. Aynı zamanda bu yasaların Papalık makamının manevi otoritesini azaltmayı amaçlamadığı bunun yanı sıra İngiltere’de katı kanon yasalarının aksine kraliyet mahkemelerinin bilincine giren Advowson meselelerinde Papa’nın sözünü sınırlamayı da amaçladığı anlaşılmaktadır. (Barrell, 2002: 125-126)

1352 ile 1359 yılları arasında ise İngiliz makamlarına kraliyet atamalarının sayısı yılda ortalama 108 iken 1364- 1365 yıllarında sadece 49 idi. 1360 yıllarında ise durum, daha kötüleşti. Papa V. Urban ise sadece İngiliz makamlarına sayısız hüküm sağlamakla kalmamış aynı zamanda 1364’te Kilise’deki birden fazla makam fazlalığını kınayan ve yasadışı ilan eden bir ferman yayınlamıştı. İngiliz piskoposları, piskoposluklardaki makam çokluğunu araştırmak zorunda kalmış ve yasaklamadan da çoğunu kaybetmişlerdi. III. Edward’ın memurlarını koruyabilmesinin tek yolu, Papalık danışmanlarının kendi makamlarına girmesini engellemektir. Bu nedenle de 1351-3 yasaları yenilenerek yeniden yürürlüğe konulmuştu. Ancak 1375’te XI. Gregory, el konulan makamlardan resmen vazgeçerek bazı İngiliz memurlarının iddialarını desteklemeyi kabul etmişti. (Ormrod, 2011: 150)

Ayrıca II. Richard döneminde Provisors Yasası’nın yenilenmesinde ise Büyük Schisma yani Bölünme, Yüzyıl Savaşları ve döneme hâkim olan siyasi istikrarsızlıklar neden olmuştur. Bu olaylar, II. Richard döneminde tahtı birçok krizle karşı karşıya getirmiştir. Babası ve büyükbabasının başarılarının aksine, II. Richard’ın, Yüzyıl Savaşlarında büyük başarılar elde edememesi, Köylülerin

* “10 Ocak 1341 yılınca Kral bu Kiliseye yetkisini kullanarak John de Martham’ı yetkili olarak atamıştır.” (Great Britain, 1900: 79)

† 8 Ocak 1343. (Great Britain, 1900: 594.)

İsyanı, Wycliffe'in etkisi* ve Lords Appellant dönemi, tahtın zayıflığını göstermektedir. (Martin, 2003: 20) Buna rağmen bu dönem, Orta Çağ İngiltere'sinin gelişiminde birinci sınıf öneme sahip olduğu için II. Richard'ın dönemini ilginç hale getirmiştir. (Hunt, 1906: 113)

8 Nisan 1378 yılında da VI. Urban, tarihteki en istikrarsız papalardan biri olup ve de seçilecek son kardinal olmayan papa olarak uzlaşmazlığı ve mantıksızlığı ile Fransız kardinalleri bir anti-papa seçmeye yöneltti ve böylece 1378-1417 yılları arasında Büyük Batı Bölünmesi (Great Western Schism) başlamış oldu. (McBrien, 1997: 247)

II. Richard'ın kral olmasından bir yıl sonra başlayan, Büyük Batı Bölünmesi, hükümdarlığı boyunca ve ölümünden sonra yaklaşık yirmi yıl boyunca devam etti. Bu süreçte İngiltere, Roma papalarının hattını destekledi ve Avignon papalarını Fransız hükümetinin kuklaları olarak görevden aldı. (Rollo-Koster, 2009: 9; Martin, 2003: 21)

Bu noktada şunu söylemek gerekir ki; 1378'den sonra dini siyasete hâkim olan konu, bölünmeden daha ziyade 1378'den önceki on yıllarda dini siyasete hâkim olan konu ile aynıydı. Yani yargı yetkisi ve vergilendirme yoluyla ifade edilen papalık ayrıcalığı, VI. Urban ve II. Richard arasındaki mücadeleler, İngiliz hükümdarlarını papalarla karşı karşıya getiren durumlardan farklı değildi. Aralarındaki çıkara dayalı iş birliği, zorunlu olarak gerçekleşmeliydi. Bölünme sırasında II. Richard, selefleri gibi uzun müzakerelere girdi ve aynı baskı ve taktikleri kullandı. Ayrıca piskoposların seçimi ve menfaatlerin dağıtımını konusunda da Roma papalarıyla uzlaşmaya vardı. (Daileader, 2009: 96)

Bunun yanı sıra 1337'den 1453'e kadar süren Yüzyıl Savaşı†, büyük bölünme sırasında devam etmekteydi. II. Richard dönemindeki askeri sorunlar, tacın popülerliğinin azalmasına katkıda bulundu. Soylular, II. Richard'ın askeri sanatlar yerine güzel sanatları tercih etmesine öfkeliydiler. Bütün soylular, III. Edward gibi başka bir askeri kahramanın olmasını dilediler. Çünkü II. Richard, savaş için gayret göstermedi ve Yüzyıl Savaşı'na barışçıl bir çözüm bulmaya çalıştı. II. Richard 'ın yönetimi sırasında İngiltere diplomatik başarılar elde etti; ancak Fransa'ya karşı savaşında sadece askeri geri dönüşler yaşadı. Bu askeri kayıplar da tacın gücünü daha da zayıflattı. (Martin, 2003: 25)

Yüzyıl Savaşı'nın yerel dini politika üzerindeki etkisinin önemi de göz ardı edilemez. Bu savaş, Fransızların İngiliz nefretini yoğunlaştırdı ve böylece Fransızların bölünme boyunca Papa karşıtı mücadeleye olan bağlılığını pekiştirdi. Batı'daki bu büyük bölünme, kırk yıl boyunca Hristiyan âlemini parçalamıştı. İngiliz-Fransız savaşının gelişmesindeki etkileri oldukça sarsıcıydı. (Perroy, 1951: 171-172) II. Richard döneminde Yüzyıl Savaşı, İngiltere'ye hem askeri hem de parasal olarak kasvetli başarısızlıklar yaşatmıştı. (Martin, 2003: 26)

1381 yılı Köylü isyanı ise domino taşı gibi birbirini takip eden bir dizi olaydan bir başkasıydı. Veba salgını sonrasındaki nüfus kaybına bağlı iş gücü azlığı, Yüzyıl savaşlarının etkileri insanları zorlarken Wycliffe'in önderliğindeki hareket biri laik biri dini koldan olmak üzere iki isimle halkı isyana götürmüştü. Wat Tyler ile feodal angaryalara karşı çıkan halk John Ball ile dini yönden Kilise'nin zenginliği yüzünden rahatsızlığını dile getirmeye başlamıştı. Ancak isyanı tetikleyen olay Yüzyıl Savaşları'nın masraflarını karşılamak için *poll-tax* denen baş vergisinin toplanması kararıdır. Bu vergiye bağlı olarak köylü sayısındaki azlığın üzerine gönderilen birlik, silahla müdahale edince olaylar karışmış ve 1381 yılında Essex' de durum kontrolden çıkmıştır. (Yavaş, 2020:11-12)

Köylü İsyancıları ve Yüzyıl Savaşlarının verdiği yıkımı tam atlatmadan Ocak 1388 tarihinden Mayıs 1389 tarihine kadar İngiltere iktidarında *Lords Appellant* etkisi başlamıştır. Temyizci Lordlar olarak geçen ve acımasız parlamento olarak da bilinen bu grubun amacı, Kral'ı sevdiği beş soyluyu parlamentoda yargılamayı kabul etmeye zorlamaktı. Acımasız Parlamento'daki Avamlar,

* "1330'lu yıllarda Yorkshire'da dünyaya gelen Wycliffe Anglo-Saxson kökenli bir ailedendir." (Gümüş, 2019:531) "Wycliffe, yozlaşmış olan hiyerarşik kiliseyi eleştirerek zenginliklerinin alınması gerektiğini savunuyordu. Başlattığı hareket giderek yayıldı. Halktan her kesimden destek gördüğü gibi Kraliyet ailesinden ve Avam Kamarası'nda bazı üyelerden de destek gördü." (Esgin,1998:183) "Wycliffe'in ölümünden sonra onun takipçileri "Lollardlar" ismiyle anılmışlardır. Wycliffe'ten sonra onun görüşlerini daha geniş kitlelere ulaştırmışlardır." (Çetin Ünal, 2019: 88)

† Savaşın nedeni; İngiltere ve Fransa arasındaki bugünkü güneybatı Fransa topraklarının sahibi olma konusundaydı. 116 yıl boyunca, Avrupa'da bütünleşme fikrinin oluşmasındaki en önemli etkenlerden olan savaşlar nedeniyle Fransa'da ciddi kayıplar yaşanmıştır. Savaş, aynı zamanda ekonomik dengeleri de altüst etmişti. (Özer, 2018: 168)

Temyizcilerin kralın favorilerine saldırısını coşkuyla desteklemişti. 1388 yılında Şubat-Haziran dönemlerinde toplanan Acımasız Parlamento'da kralın sevdiği en önemli kişiler, mahkemede yargılanmış hatta bunlardan bazıları ölüme ve hapis cezasına bazıları da sürgüne mahkûm edilmişti. II. Richard'ın idari yeniliklerine son vererek Kasım 1387'de son bulan idare de ve hatta kraliyet ailesinde üstünlük kurmuşlardı. (Tuck, 1969:225)

Taç, III. Edward'ın son dönemlerinde ve II. Richard'nin döneminde meydana gelen bu karmaşık ve zincirleme olaylar dizisi sırasında yön ve liderlikten yoksundu. İngiltere, özellikle bölünme sırasında Papalık hükümlerine saldırmasına rağmen, Papalık hükümlerinin akışını kontrol etme yeteneği konusunda politik bozulmalarla uğraştı. Ancak 1389 yılı Mayıs ayında II. Richard, *Lords Appellant*'ı devirdi ve devletin kontrolünü ele geçirdi. Hemen ardından da Papalık hükümleri de dahil olmak üzere birçok geniş kapsamlı reformu başlattı. (Martin, 2003: 48)

Kraliyet Mahkemelerinin yargı yetkileri ile Kilise Mahkemeleri arasındaki çatışmalar Fatih William'dan beri zaten oldukça yaygındı. Laik mahkemelerde ve dini mahkemelerde bazı kazanç sağlayan konuları tutmak için yeni yasalar geliştirilmişti. Yine de İngiltere'de dini bağımsızlık, Papalık ve yetki alanı kapsamındaki sorunlar, çatışmalara neden olmaya devam etti. Yüzyıl Savaşı ve Avignon papalığından dolayı ortaya çıkan gerilimler nedeniyle durum, daha da hassaslaşmaya başladı. (Fritze, 2002b: 439)

Dolayısıyla 1351 ve 1353 yıllarında kabul edilen bu yasaları daha sonra 1365 yılında parlamento tarafından kabul edilen, ikinci Premunire Yasası izledi. 1390 yılında II. Richard'ın parlamentosu ise ikinci Provisors Yasası'nı kabul etti. Bunu da 1393 yılında üçüncü Praemunire Yasası izledi. III. Edward'ın hükümdarlığı sırasında 1351, 1353 ve 1365 yasaları ile II. Richard'ın 1390 ve 1393 yasaları, Papalık danışmanlarıyla ilgilenmek için ortak yasaya ek olarak bir yapı oluşturmuştu. Bu ortak hukuk prosedürünün tümünü reddetmeden Provisors ve Praemunire Yasaları, danışmanları kontrol etmek için tutuklama, hapis ve ceza süreçlerini de başlatmıştı. (Martin, 2003: 39-41)

29 Ocak 1390'da parlamento, 1351 Provisors Yasalarına benzeyen ikinci bir Provisors Yasası'nı kabul etti. 1390 yasasının önsözü, Papalık davranışı ile ilgili bir şikâyetin tekrarını anlatmakta ve İngiltere'ye dini maaşlı papazlık makamlarının önemini vurgulamaktadır. (Great Britain, 1963b: 69-73; Martin, 2003: 46) 1351 Provisors Yasası ile 1390 ikinci Provisors Yasası arasındaki en önemli fark, 1390 yasasının bir Papalık danışmanının maaşlı papazlık makamını başarılı bir şekilde kontrol etmesi gerektiği bir tarihi açıkça tanımlamasıydı. (Martin, 2003: 46)

Yani II. Richard, böyle güvencesiz bir otoriteye sahip olmasına rağmen III. Edward'ın rahiplere ait gasplarına karşı başlattığı muhalefeti sert bir şekilde devam ettirdi. Yukarıda bahsettiğimiz gibi yeni bir Provisors Yasası, daha çıkarıldı. Burada ulusal kilisenin bağımsızlığı doğrulanırken, ödeneklerin ortaya çıkaracağı kötü etkileri önlemek için bazı adımlar atıldı ve önlemler alındı. Ayrıca *tithe* *adlı vergilerin güvenliği ile din adamlarının kişisel ayrıcalıkları için de çeşitli düzenlemeler yapılmıştı. (Reeves, 1814: 160)

Praemunire yasaları, İngiltere ile alakalı konuların İngiltere mahkemelerinin yargı yetkisine giren kısmında İngiltere dışındaki bir mahkemeye dava açılmasını veya itirazda bulunulmasını yasaklamaktadır. (Fritze, 2002b: 439) Yasaların görüldüğü 1353 yılında toplanan Büyük Konsey'de ise öncelikli konu, İngiltere'deki papalık otoritesini çevreleyen meseleler değildi. Asıl konu, İngiltere'nin limanlarının durumunu düzenlemek için *Staple Kararnamesi*†'ni uygulamaktı. Geleneksel olarak bu tarz tüzükleri büyük konseyler değil parlamentolar yasalaştırabilirdi. Edward da bu nedenle herhangi bir anlaşmanın tüzük kayıtlarına kaydedilmesini istememişti. Buna rağmen Praemunire Yasası ve Staple Kararnamesi, tüzük kayıtlarına geçirilmiştir. (Ormrod, 2011: 219)

1393 Praemunire Yasası tanımları ve cezaları, 1351 Premunire Yasası'nda çok farklı değildir. II. Richard'ın 16. Yılındaki tüzüğünde açıkça benzer oldukları belirtilmektedir. (Great Britain, 1963b: 86; Martin, 2003: 48) Ancak tüm bu ifadelerle rağmen Provisors ve Praemunire yasalarının uygulanması düzensizdi; çünkü Papa'yı desteklemeye meyilli olan kilise mahkemeleri

* “Kilise ve din adamlarının desteği için vergi olarak alınan yıllık üretim veya kazancın onda biri”. (Kain, 1986: 1)

† “III. Edward'ın yönetiminin 27. yılında yapılan yönetmelik ile ham maddelerden sorumlu başkanlar ve memurlara hizmetleri için ödenecek meblağlar belirlenmiştir.” (Parliamentary Bills, 1821: 21).

arasındaki anlaşmazlıklar devam etmekteydi. İkinci Provisors Yasası, İngiltere’de papazlık atamalarını kabul edenlere ceza vermiş ve kilise bürolarını doldurmak için İngiliz usullerine herhangi bir misilleme yapılmasını yasaklamış olsa da Papalık yasayı atlatmaya devam etmiştir. (McGoldrick,2002: 450)

Genel olarak bu yasalar, önceki kralların birçok kiliseye ve çeşitli yardım kuruluşlarına sahip olmalarına rağmen, Papalık danışmanlarının kralın hakkını gasp ettiğinden şikayetçi olmaktadır. Aynı zamanda bu yasalar, Papa’nın büyük oranda danışmanlara maaşlı papazlık makamı için atamalar yaptıklarını ve açıkçası parlamentonun da İngilizler için çok az makam sağlanacağından korktuğunu ilan etmişti. (Martin, 2003: 39-40)

Bu noktada şöyle bir soru da akla gelebilir. Krallar, Kilise ile aynı şeylere mi ihtiyaç duymuşlardı? Evet bir dereceye kadar öyleydi. Kâtiplerini desteklemek için bazı yardımlar, politikalarını desteklemek için piskoposlar, savaşlarını desteklemek için para, girişimleri için Tanrı’nın kutsaması ve kişisel kurtuluş gibi...ihtiyaç duymuşlardı. Monarşiler cömert oldukları ve kraliyet yönetiminde din adamları görev yaptığı sürece, kralların maaşlarını Kilise’nin maliyesinden ödemeleri açıkça daha uygun görülüyordu. III. Edward, meslekten olmayanların mahkemelerinde bakan olarak yargılanmasını istediğinde bunu yeniden keşfetti ve resmi geçim masraflarını karşılamak için ödeneklerini artırmak zorunda kaldığını gördü. Papa’nın cömertliğinin bedelini ödediler mi? Evet. Bazen yaşamlarıyla, bazen hazineleriyle ve bazen de özgürlükleriyle. (Cheyette, 1963: 297-298)

Genel olarak Orta Çağ hükümetleri, din adamlarını terfi ettirmeye veya ruhban sınıfına adaleti sağlamaya karar verdiğinde, sınırsız davranmıyordu. VII.Gregory, “Adalet, Tanrı’nın imajıdır” diye yazmıştı. Bu, herhangi bir Orta Çağ prensini memnun edecek bir düşünceydi. Yerleşik yasa, Orta Çağ hükümetlerinin hareket edebilecekleri sınırları belirler, bir öznenin mülkiyetini nasıl alabileceklerini, onu krallıktan nasıl alabileceklerini veya ona ömür boyu nasıl gelir sağlayabileceklerini belirliyordu. Tanrı’nın yeryüzündeki hukuki imajı, kraliyet vekilinin gereksinimlerine uyacak şekilde kolayca değişebilir. Bu yasalar, yargı yetkisini, dini lider ile törenler arasındaki bir menfaati zamansal ve manevi yönünden açıkça ayırmaktaydı. (Cheyette, 1963: 298)

Bazı Protestan ve Anglikan tarihçiler ise Papalık Yönetiminin ilk başlarından itibaren bu süreçte Praemunire yasalarını dönüm noktası olarak kabul ettiler. Bu yasalar, “Papalık müdahalesinin tatbikatında şiddetli ve kalıcı bir felç .... Papa’nın himayeyi gasp etmesine yol açmama konusundaki ulusal kararlılığın ciddi bir ifadesi” ... Roma ile olan ihlalin başlangıcı” idi. (Ellis, 1930: 338; Stubbs, 1896: 338; Ramsay, 1913:375; Davies, 1953:116-117)

Bu kadar kavram karmaşasına neden olan bu durum karşısında İngiliz kralları, bazen anti - papalık yasalarını uygulamak yerine papalarla iş birliği yaptılar; çünkü bu durum, Papa’nın din adamlarını vergilendirmesini kolaylaştırmaktaydı. Bu gibi durumlarda kral, toplanan gelirin çoğunu elinde tuttu. İkinci Provisors Yasası ise bir ölçüde daha önceki yasalara uymadığı için Parlamentonun II. Richard’a olan memnuniyetsizliğinin bir ifadesiydi. Papalık hükümleri hakkındaki tartışmalar, Mary Tudor’un İngiltere’nin Papa’ya itaatini düzeltmeye çalıştığı XVI. yüzyıla kadar devam etmiştir. (McGoldrick,2002: 450) Sonuçta Provisors ve Praemunire yasaları, kralı İngiltere’deki hiyerarşinin efendisi yapmıştı. (Hay, 1966: 17)

2. SONUÇ

Provisors ve Praemunire Yasaları, İngiliz çıkarlarını Papalık baskılarından korumak için III. Edward ve II. Richard dönemlerinde yürürlüğe girmiştir. Çünkü bu dönemlerde toplumsal yapıda bozulmalar meydana gelmişti. Hatta bazı lordlara imtiyazlar tanınmış olması, çeşitli sorunların da ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Yani merkezi otoritenin artık kontrol edemediği güçlerin ortaya çıkması, büyük bir tehlikeye dönüşmüştür. Dolayısıyla bu kısıtlamalar, Orta Çağ’da toplumda sosyal ve ekonomik açıdan gelişmelerin önünde de engellerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Ve de merkezi otorite, diğer güçlerle işbirliği yoluna gitmiştir. Bu durumda da bahsettiğimiz yasalar çıkarılmıştır. Bu yasalar, aslında kralların kendi yetkilerini bazı ayrıcalıklı gruplarla paylaşmak zorunda kalmalarından dolayı ortaya çıkmıştır. Bu noktada onların kendilerine bağlı olduklarını da kanıtlamak istiyorlardı. Ancak İngiliz hükümeti hiçbir zaman bu yasaları tarafsız bir şekilde uygulayamamıştır. Taç, dış politikaya karşı kendi menfaatlerini korumak ve Fransız anti-papalığına

karşı Roma'yı desteklemesi gerektiği için bu tüzükleri olabildiğince esnetmiştir. Bu, daha çok zor durumlarda ve daha alt düzey memurlarda yasayı kullanarak kral ve papa arasındaki çekişme ortamında sosyal bir kontrol politikasıydı. Bu yasalar ne kadar anti-papa olarak görülse de özellikle II. Richard hükümetinde bu amaç dışında kullanılmıştır. Bu da bize daha çok papa otoritesine karşı olma amacını taşımadıklarını ve aynı zamanda kendi kararlarını yürürlükte tutmak için bir teknik olarak kullandıklarını göstermektedir.

Bu şekilde Praemunire, Provisors ile yakından bağlantılı olmaya devam etti. Bir Kilise mahkemesinde görülen ve kralın genel hukuk mahkemelerinde haklı olarak dinlenebilecek herhangi bir dava, artık bir Praemunire Yasası'nın görev alanına girebilirdi. Son olarak diyebiliriz ki; Orta Çağ'da İngiltere'de toplumsal yapıda değişim yaratmayı amaçlayan bu yasalar, aslında Kraliyet çevresinin bir yarattısı olup itaat ve bağlılık faktörlerini ön plana çıkarmayı amaçlamıştı.

KAYNAKÇA

- Barrell, A.D.M.(2002). *The Papacy, Scotland and Northern England,1342-1378*. Cambridge University Press.
- Black, J. (2017). İngiltere Tarihi. Aytaç Yıldız (Çev.). Ankara: Doğu Batı Yayınları
- Blockmans, W. and Hoppenbrouwers, P. (2014). *Introduction to Medieval Europe, 300–1500*. Abingdon: Routledge.
- Cheyette, F. (1963). Kings, Courts, Cures, And Sinecures: The Statute Of Provisors And The Common Law. *Traditio*, 19. 295-349.
- Coke, E.(1671). *The Second Part of the Institutes of the Laws of England*. London.
- Daileader, P.(2009). Local Experiences of the Great Western Schism in Joelle Rollo-Koster- Thomas M.Izbicki(Ed.), *A Companion to the Great Western Schism(1378-1417)* ,(p. 89-123). Boston: Brill.
- Davies, C. (1953). The Statute of Provisors of 1351, *History*, 38(133). 116-133.
- Ellis, J. T. (1930). *Anti-papal Legislation in Medieval England(1066-1377)*, Catholic University of America.
- Esgin, M. (1998). *Hristiyanlıkta Engizisyon Mahkemeleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Flinn, F.K. (2007). Henry VIII. *Encyclopedia of Catholicism*. (p.345). New York: Facts on File.
- Fritze, R.H. (2002a). Church(English) in Ronald H.Fritze and William B.Robison (Ed.), *Historical Dictionary of Late Medieval England 1272-1485* (p.107-112). London: Greenwood Press.
- Fritze, R.H. (2002b). Praemunire, Statutes of(1353,1365 and 1393) in Ronald H.Fritze and William B.Robison (Ed.), *Historical Dictionary of Late Medieval England 1272-1485* (p.439-440). London: Greenwood Press.
- Graves, E.B. (1929). The Legal Significance of the Statute of Praemunire of 1353 in Charles Homer Taylor (Ed.), *Anniversary Essays in Medieval History by Students of Charles Homer Haskins* (p.57-80), Houghton Mifflin Company.
- Great Britain (1900). *Calendar of the Patent Rolls 1340-3*. V. London: H.M.S.O.
- Great Britain (1963a). *The Statutes of the Realm*. I. London: Dawsons of Pall Mall.
- Great Britain (1963b). *The Statutes of the Realm*. II. London: Dawsons of Pall Mall.
- Gümüş, T. T. (2019). Erken İngiliz Reformasyonu ve Lollard Hareketi. *Tarih Okulu Dergisi*, 12(XXXIX). 528-551.
- Hay,D. (1966). *The Italian Renaissance in its Historical Background*, Cambridge: Cambridge at the University Press.
- Henderson, E.F. (Ed.). (1896). Constitutions of Clarendon, *In Select Historical Documents of the Middle Ages*. London: George Bell and Sons.
- Holdsworth, W. S. (1922). *A History of English Law*, I, Methuen&Company.
- Hunt, W. (1906).*The History of England*, IV. New York: Longsmans.
- Jason, P. D. (1997). The Courts Christian in Medieval England, *The Catholic Lawyer*, 37(4). 339- 341.
- Kain, R.J.P. (1986). *An Atlas and Index of the Tithe Files of Mid-Nineteenth Century England and Wales*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kirchner, W. (1960). *Western Civilization*. America: Barnes &Noble.
- Luard, H.R.(Ed.). (1866). *Annales Monastici*, III. London: Longmans.

- Martin, D. L. (2003). *The Crown's Policy against Papal Provisions in the Reign of Richard II: The Statutes of Provisors and Premunire, 1377-1394*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, The Faculty of the Department of History University of Houston.
- McBrien, R. (1997). *Lives of the popes: the pontiffs from St. Peter to John Paul II*. San Francisco: Harper.
- McGoldrick, J. E. (2002). Provisors, Statutes of (1351 and 1390) in Ronald H. Fritze and William B. Robison (Ed.), *Historical Dictionary of Late Medieval England 1272-1485* (p.450-451). London: Greenwood Press.
- McKisack, M. (1959). *The Fourteenth Century, 1307-1399*. Oxford: Clarendon Press.
- Nicholson, W. (1809). Quare impedit, *The British Encyclopedia, or, Dictionary of arts and sciences*, (Vol.V, pp.23). London: C. Whittingham.
- Ormrod, W. M. (2011). *Edward III*, Gloucestershire: The History Press.
- Özer, G. (2018). Avrupa Tarihinin Akışını Değiştiren Mucize Kadınlardan Biri: Jeanne D'arc. *Uluslararası İnsan ve Toplum Bilimleri Sempozyumu Tam Metin Kitabı* içinde (s. 166- 178). Antalya.
- Palmer, R.C. (2002). *Selling the Church*, London: The University of North Carolina Press.
- Parliamentary Bills &c. (1821). III. University of Oxford.
- Perroy, E. (1951). *The Hundred Years War*, London: Eyre & Spottiswoode.
- Ramsay, J.H. (1913). *Genesis of Lancaster: Or, The Three Reigns of Edward II, Edward III, and Richard II, 1307-1399*. Oxford: The Clarendon Press.
- Reeves, J. (1814). *History of the English Law from the time of the Saxons, to the end of the reign of Philip and Mary*. III. London: Reed and Hunter.
- Reppy, A. (1954). *The Ordinance of William the Conqueror (1072)*. New York: Oceana Publications.
- Rollo-Koster, J. (2009) Civil Violence and the Initiation of the Schism, in Joelle Rollo-Koster- Thomas M. Izbicki (Ed.), *A Companion to the Great Western Schism (1378-1417)* ,(p. 9-67). Boston: Brill.
- Sayles, G.O. (1936). *Select Cases in the Court of King's Bench*, ed. G. O. Sayles, London: B. Quaritch.
- Sloane, C. (1907). Advowson. *The Catholic Encyclopedia*. (Vol I, pp. 169-170). New York: The Encyclopedia Press.
- Sloane, C. (1913). Provisors. *The Catholic Encyclopedia*. (Vol XII, pp. 516-517). New York: The Encyclopedia Press.
- Smith, P.M. (2000). The Advowson: The History and Development of a Most Peculiar Property, *Ecclesiastical Law Journal*, 5(26). 320 – 339.
- Stubbs, W. (1896). *The Constitutional History of England*. III Oxford: The Clarendon Press.
- Swanson, R. N. (1989). *Church and Society in Late Medieval England*. Oxford: Blackwell.
- Tait, J. (Ed.). (1914). *Chronica Johannis de Reading et Anonymi Cantuariensis, 1346-67*. Manchester: University of Manchester Press.
- Thompson, A. H. (1947). *The English Clergy and Their Organization in the Later Middle Ages*, Clarendon Press.
- Tout, T. F. (1905). *The History of England from the Accession of Henry III to the Death of Edward III*, New York: Longmans.
- Tuck, J.A. (1969). The Cambridge Parliament, 1388. *The English Historical Review*. 84(331). 225-243.
- Ülgen, P. (2019). Magna Charta Libertatum'a Hazırlık: Clarendon Yasaları. 4. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi Bildiri Kitabı* içinde (s. 300-312), Yalova .
- Ünal, Çetin B. (2019). Avrupa'nın Felaketler Yüzyılında Bir Devrimci Olarak John Wycliffe'in Etkisi. *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, 2(1). 80-94.
- Viner, C. (1793). *A General Abridgment of Law and Equity*. London: G.G.J. and J. Robinson.
- Yavaş, H. (2020). Geç Ortaçağ İngiltere'sinde Bir Devrimci Hareket: 1381 Köylü İsyanları *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*. 3(1). 11-21.

EXTENDED SUMMARY

Purpose

In this study, it is aimed to evaluate the power conflict between the kingdom and the church within the framework of Provisors and Praemunire laws, which were first published in 1351 and 1353. For this reason, the process and its articles are included in the two laws. In addition, by including the events in the aforementioned periods, the reasons that set the ground for these laws are presented.

Methodology

In the study, The Statutes of the Realm was used for the official records of the laws. In addition, the Calendar of the Patent Rolls records and examples of appointments made to the papal authorities that are intended to be regulated by these laws are given. Historical records are included to include the events of the period regarding Edward III and Richard II, who made the laws. By giving place to the official documents of the period of William I and Henry II, which was the period that laid the groundwork for the laws, the articles on the basis of the laws were conveyed.

Findings

In accordance with the chronology, the relations between the kingdom and the church were examined, beginning before the time when laws were passed. In this direction, the order article published in the period of William I and The statements in the Becket incident and Clarendon Laws in Henry's II period were examined. It has been confirmed that the greatest conflict between the church and the kingdom is over power over salaried priesthood offices. The effect of events such as the Black Death during the reign of Edward III, who first enacted the law, on the decline in the power of the kingdom was examined. When the articles of the Provisors law were examined, it was stated that the first law was aimed at protecting the free choices of the bishops and the church. Before the Provisors and Praemunire laws, the laws passed to control appointments were determined and their details were given. According to the information obtained from the records of The Statute of the Realm, the punishment of irregularities in appointments to the priesthood offices was transferred with the Provisors law. The need for Praemunire's law was identified as the inadequacy of the application of Provisors law. By stating the difference between the two laws, it was also stated why there was a need for another law or to update the laws later.

Political events of the period of Richard II It was understood that the power in the church increased due to the peasant revolts and the throne shake during the Lords Appellant period, and they were more courageous in appointments. In addition, the reflection of the influence of the Century wars between France and England in the Great Division on these appointments and the decrease in the power of the Pope in England were stated. The controversy over the papal rulings is when Mary Tudor tried to correct England's obedience to the pope. It was determined that it continued until the century. In addition, the reflection of the influence of the Century wars between France and England in the Great Division on these appointments and the decrease in the power of the Pope in England were stated. There has been controversy that these two laws led to the great separation in Henry VIII's period. Although some historians do not accept this, some claim that the failure of these laws feeds this process. The controversy over the papal rulings is when Mary Tudor tried to correct England's obedience to the pope. It was determined that it continued until the century.

Conclusion and Discussion

The Provisors and Praemunire Statutes were enacted during the reigns of Edward III and Richard II to protect British interests from papal repression. However, the British government has never been able to implement these laws impartially. The Crown stretched these statutes as much as possible, as it had to protect its interests against foreign policy and support Rome against the French anti-papacy. It was mostly a policy of social control in difficult situations and in an environment of strife between king and pope, using the law in lower officials. Although these laws are regarded as anti-popes, they have been used against this purpose, especially in the government of Richard II. This shows us that the laws are not only meant to be against the authority of the pope, but also as a technique to keep their own decisions in effect. In this way, Praemunire continued to be closely connected with Provisors. Any case held in a Church court that could be justly heard in the king's common law courts could now fall within the jurisdiction of a Praemunire charter.